

UTCAMESÉK 59. - JÓSIKA köz

UTCAMESÉK 59 - JÓSIKA KÖZ. *Jósika Miklós* úgy robbant be a magyar irodalom élvonalába, hogy közben saját élete is regénybe kívánczolt.

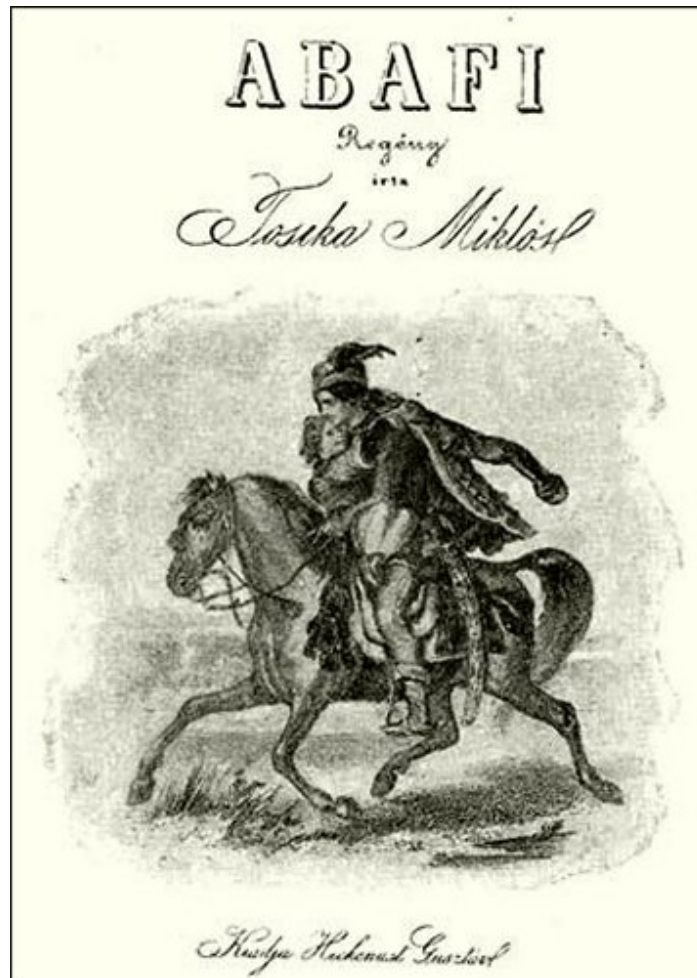
A sikert már első regényei meghozták számára, aztán kalandok sora várt rá, végül csillaga lehanyatlott.

Báró Jósika Miklós és Lázár Eleonóra fia Tordán született 1794. április 28-án. Három éves volt, amikor édesanyja meghalt, apai nagyanyja, Bornemissza Anna nevelte fel. A kolozsvári konviktus diákja lett, ahol egyik tanára, egy francia ezredes hatással volt egész életére. Jogi akadémiát végzett, majd önkéntes katona lett Savoyai Jenő dragonyos seregében. A napoleoni háborúk során több alkalommal kitüntették.

A francia hadjárat alatt alkalma adódott megismerkedni a párizsi élettel és a művészetekkel. 1816 - 1818 között Bécsben élt, majd kilépett a hadseregből és megnősült, Kállay Erzsébetet vette feleségül. Erdélybe költöztek, apja birtokára. Ebben az időben részt vett Erdély közéletében. Jobbágyainak elengedte a robotot és a dézsma nagy részét. Közben rátalált igazi hivatására és az irodalomnak kezdett élni.

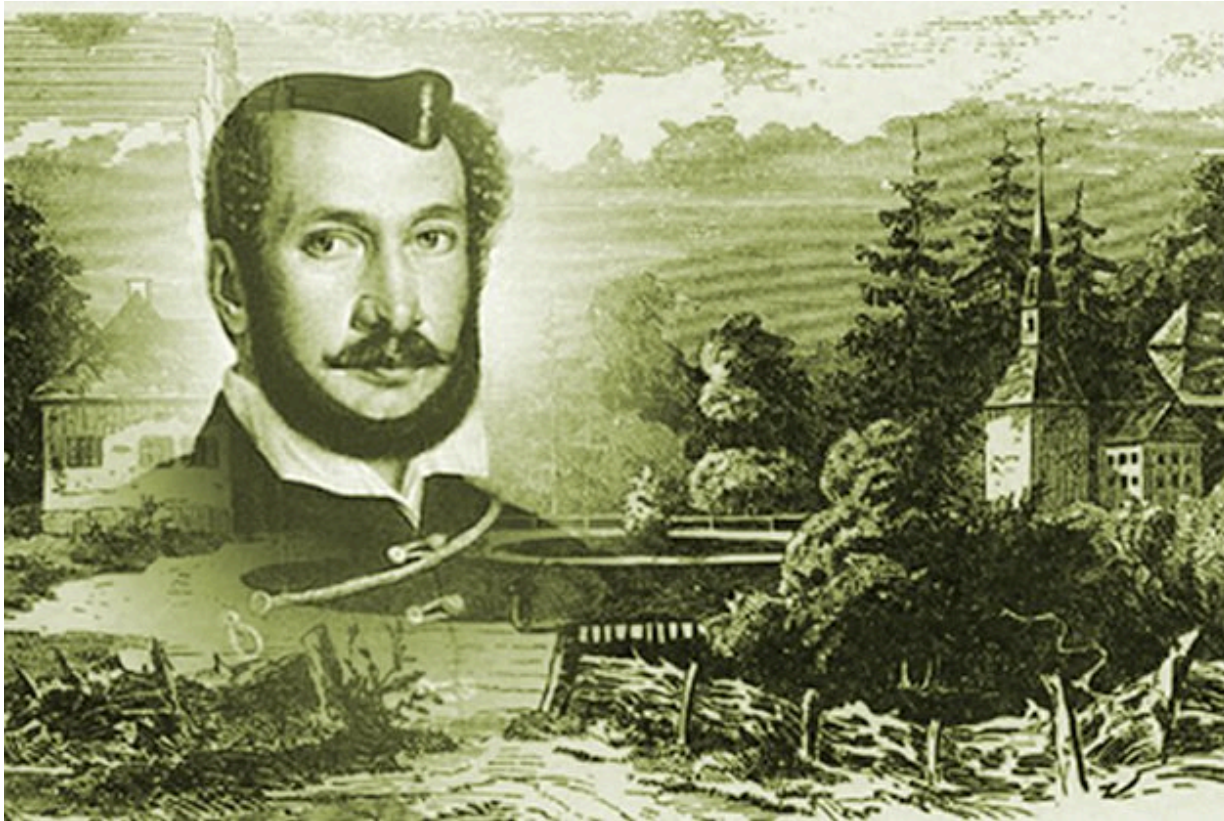

Első regénye, az Abafi (1836-ban írta) a legjobbak közé tartozik. „Uraim! Le a kalappal!” – írta róla a kritika. Múltunkból vett témát dolgoznak fel a következő művei is, megteremtve általuk a magyar történelmi regény műfaját. Közéjük tartozik A könnyelműek, Az utolsó Bástya, A csehek Magyarországon, a Zrínyi, a költő és mások. Írt novellákat és színműveket is. Az elismerés, a siker nem maradt el: az Atheneum c. híres folyóirat munkatársa lett. Tagja az MTA Igazgatói Tanácsának, a Kisfaludy Társaságnak, 1841-től első elnöke is.

1836-ban megismerkedett báró Podmaniczky Júliával. Tíz évet kellett várni arra, hogy Júlia el tudjon válni és összeházasodhassanak. Ez a házasság kárpótolta mindenért, Júliában igazi társra talált, aki mindenben segítette.

A 40-es évek végén politizálni kezdett, Szolnok követe lett, az Országos Honvédelmi Bizottmány tagja. A házaspár Kossuthot követte Debrecenbe és amerre járt. Világos után menekülniük kellett. Külön – külön hagyták el az országot, Miklós áruhában, gyalog. A hatóságok így is gyanakodtak, 1850-ben felségsértő lázadónak nyilvánították, kimondták rá a halálos ítéletet, amit „in effigie” végrehajtottak. A történetek következtében búskomor lett, megbetegedett. Felesége tartotta el, műveit fordította németre, maga is írt és nyitott egy csipkeboltot. Ez már Brüsszelben történt. (Júlia életéről Kertész Erzsébet írt egy szép könyvet).

Báró Jósika Miklós Drezdában hunyt el 1865. február 27-én. A házaspár hamvait a család egyik tagja hazahozatta, a világhírű házsongárdi temetőben nyugszanak. Jósika életének alsóörsi vonatkozása is van: közadakozásból emelt mellszobrának avatásán Endrődi Sándor mondta el egyik versét, búcsúztatásán pedig méltatta munkásságát.

*Kovács Piroska
és Tretykó István*